

Padvinderij in Frederiksoord.

Door oud-hopman Wim van Eisden

Vraag een willekeurig persoon uit de generatie van de veertiger en vijftiger jaren wat hij weet van de padvindingsbeweging en de kans is groot dat hij het bekende lied: "In negentien-drie-zeven, dan zul je wat beleven, dan komt de Jamboree naar Nederland", zal aanheffen. Het was in die dagen een topsong. Je hoorde het deuntje overal, bij de kampvuren, maar ook op de straat en via de radio. Dit alles speelde zich af 1937 te Vogelenzang bij Bloemendaal. Er waren 27.000 deelnemers, voor die tijd een gigantisch aantal.

Padvindings in Frederiksoord.

In Engeland werd de eerste padvindingsgroep opgericht in 1907. Nederland volgde drie jaar daarna, dus in 1910. In 1942 werd de padvinderij door de bezetter verboden; een tweede geüniformeerde – en dan nog wel Engelse! – jeugdbeweging naast de Duitsgezinde Nationale Jeugdstorm kon niet getolereerd worden. Heimelijk kwamen de jongens toch bij elkaar en menig oudere verkenners heeft zich toen aangesloten bij de verzetsbeweging. Hier zijn treffende verhalen over bekend.

Na de Tweede Wereldoorlog kon je de padvindingsbeweging explosief zien groeien. Als paddestoelen rezen de groepen uit de grond.

Ook in onze omgeving werd later zo'n groep opgezet, de G.A. van Swietengroep, officieel gevestigd te Frederiksoord. De groep was lid van de Nederlandse Padvinders Vereniging en kende dus alleen jongens als jeugdleden. De seksen waren nog strikt gescheiden; er bestond ook een meisjesorganisatie, het Nederlandse Padvinders Gilde. Pas bij de fusie tot Scouting Nederland in 1973 werd gestalte gegeven aan de co-educatieve gedachte.

Het bestaan van de Van Swieten groep moeten we eigenlijk verdelen in twee perioden, de eerste van 1946 tot 1958 en de tweede van 1960 tot plm. 1975 toen de groep wegens gebrek aan leiding een langzame dood is gestorven. Toch zijn deze jaren aan niemand onopgemerkt voorbij gegaan.

De groep is ontstaan uit een aantal oudere jongens, leerlingen van de tuinbouwschool. Menig een was elders al lid geweest en ook jongens uit Frederiksoord en Vledder traden toe.

Vooraf in de jaren nadat de tuinbouwschool-leraar Hollema en zijn vrouw de leiding op zich hadden genomen, maakte de groep een grote bloei door. Ze begonnen echter met niets. Als onderkomen werd een lokaal gebruikt van de toen reeds opgeheven lagere school te Frederiksoord en voor het benodigde tentmateriaal had men de hand weten te leggen op een aantal legerstelters. Deze werden o.a. gebruikt voor kampen op de Vledderhof, Schiermonnikoog, te Anloo en Denekamp. De reis werd natuurlijk per fiets afgelegd.

De Blokhut.

Het schoollokaal voldeed niet best en men zocht naar mogelijkheden om een eigen onderkomen te bouwen. Met medewerking van de Maatschappij van Weldadigheid en de gemeente Vledder werd een plek gevonden in het z.g. Diaconiebos, op zo'n 200 meter afstand achter het huidige Zeemuseum aan de Vledderweg, ter linkerzijde van het nu bestaande fietspad. Het ontwerp was van de landschapsarchitect Hollema, juist ja, die ook in de leiding zat, en mag werkelijk revolutionair genoemd worden. Het was een ongeveer 4 bij 8 meter groot gebouwtje, met riet gedekt, lemen vloer en met gepotdekselde ruw houten planken als muren. Het bijzondere nu zat hem in de constructie. Het dak rustte niet op de zijmuren maar werd ondersteund door een viertal vernuftig geconstrueerde rondhouten gebinten die tot in de nok gebogen naar elkaar toe liepen. Zo kreeg je een geheel vrije ruimte van binnen tot in de nok aan toe. Het gehele uiterlijk berustte op het schaapskooitype. Aan beide zijden waren kleine zoldertjes en in het midden prijkte een enorme open haard, die het mogelijk maakte zo te stoken dat de vlammen tot boven in de schoorsteen reikten!

De uitvoering van het gebouw was in handen van aannemer Le Loux. In september 1949 werd de blokhut geopend door de jongste welp van die tijd, Cornelis Albers.

Een eigen kamperrein.

De groep kreeg ook de beschikking over een kampeerterrein dat hiertoe welwillend was afgestaan door de Maatschappij van Weldadigheid. Het lag aan de weg van Vledder naar Doldersum en bestond eigenlijk uit niets meer dan een aantal brede brandgangen die loodrecht op elkaar stonden. Hier werd dus primitief gekampeerd en natuurlijk werd er ook gekookt op houtvuur. De ingang werd gesierd door een fraaie eigen gemaakte rondhouten poort waarvan gelukkig nog een foto bewaard is gebleven.

Zoals al eerder opgemerkt heeft deze eerste groep gedraaid tot 1958. Er kwam een einde aan toen de familie Hollema ging verhuizen. De blokhut werd niet meer gebruikt en raakte in verval.

De tweede groep.

Gelukkig heeft deze periode niet al te lang geduurd. Wel bestond er nog steeds de z.g. "Plaatselijke Commissie", een kleine groep notabelen onder wiens supervisie de padvinders opereerden. Deze commissie bestond toen uit de leden meester Hoekstra (hoofd der school te Vledderveen), gemeenteontvanger en kassier Wuite en burgemeester De Jonge. In 1959 zagen ze kennelijk nieuwe mogelijkheden om de groep weer op te starten. Een tweetal 17- jarige jongens, Bé Wanningen en tuinbouwschool-leerling Bill van Heek, die beiden ervaring hadden bij andere groepen, werd bereid gevonden de leiding van de Verkenners (12 tot 16 jaar) op zich te nemen. De toenmalige onderwijzer van de openbare lagere school te Nijensleek, Wim van Eisden, werd gevraagd een oogje in het zeil te houden. Men durfde kennelijk te verantwoording voor zo'n groep jongens niet aan een paar 17- jarigen over te laten. Dat "oogje in het zeil houden" is voor hem uitgelopen op een levenslange hobby, want ook na zijn vertrek uit Vledder heeft hij zich verdienstelijk gemaakt door in Beilen een nieuwe groep van de grond te tillen.

Begonnen werd met twee groepjes jongens die onder leiding van hun patrouilleleiders Peter Lubberts en Mart Bosma al gauw een hechte eenheid vormden. Nu veertig jaar later is het plan opgevat een reünie voor de beide groepen te gaan organiseren. Deze zal plaatsvinden op zaterdag 24 april 2004. Laten we dit eerste gedeelte dan ook besluiten met de tekst van een oud toepasselijk padvinderslied: "Hoor, zegt het voort". Aldus is dit 'verhaal' niet alleen bedoeld als een stukje historie, maar ook als een oproep om zich te melden als padvinder van toen, opdat de reünie een groot feest van weerzien mag worden.

Padvinderij in Frederiksoord, deel 2

Door oud-hopman Wim van Eisden

In het eerste deel van de historie der G.A.van Swieten padvindergroep heeft u kunnen lezen hoe het de eerste padvindergroep verging. Nu iets over de tweede groep waarvan de her oprichting plaatsvond eind 1959.

De groep startte met een twaalfstal jongens van 12 jaar en ouder, z.g. Verkenners. Een jaar daarna werd de groep al uitgebreid met een groep jongens onder de twaalf jaar, de Welpen.

De aloude blokhut werd opgeknapt en diende weer als onderkomen. Veel moest er gebeuren; de lemen vloer werd al gauw vervangen door een betonnen, die kon je tenminste vegen. Veel materiaal van de eerste groep was er niet meer, slechts een paar legershelters en een vlag. Er moest van alles gebeuren om aan kampeermateriaal te komen. Bekende acties waren de oliebolactie op oudjaar en de fietsenstalling tijdens het Floralia Corso. Maar ook kwam het voor dat 's morgens om 6 uur voor het naar school gaan de bieten op het land van Pieter Pit "op één" werden gezet. Wat een tijd, dat je er dat voor over had!

Over de oliebolactie doet nog een mooi verhaal de ronde. Een paar weken voor oudjaar werd er bij de mensen in de hele gemeente "opgehoord". Dit hield natuurlijk de verplichting in om ze ook af te leveren. Oudjaar 1963 – juist ja, de Elfstedentocht van Reinier Paping- is wat dat betreft berucht geworden. Er lag zoveel sneeuw dat de auto's er bijna niet door konden komen. Pas laat in de avond is Doldersum nog besteld, per slee!

En wie weet niet meer wat de actie "Heitje Karweitje" inhield? Hoevelen hebben er niet staan schoenen poetsen, afwassen, blad harken of wat dies meer zij.

Ook over het corso is een mooi verhaal bekend. Tijdens het allereerste corso liep er ook een wagen mee van de padvindergroep. De voorstelling ging over indianen, een heel grote wigwam, compleet met een vuurtje, opgebouwd op een geleende platte boerenwagen. Het vuurtje werd gestookt op een ijzeren plaat die gewoon op de bodem was gelegd. Halverwege de tocht begon het steeds meer te roken, niet normaal meer! De wagenbodempland ook in brand!

Patrouille systeem

Ondertussen werd er hard gewerkt om de jongens op een hoger technisch en sociaal niveau te brengen. Dat eerste is niet zo moeilijk. Het komt erop neer de jongens een groot aantal van die typische padvindervaardigheden aan te leren en toe te passen en daar zijn allerlei hulpmiddelen voor. Bovendien is het leuk en spannend om daar mee bezig te zijn, tenminste als de leiding kans ziet het geleerde te laten toepassen in werkelijke of nagespeelde situaties. Om b.v. een gestrande parachutist uit een boom te laten zakken, zeker als hij dan ook nog gewond is, daar komt heel wat bij kijken.

Leiding wordt daar ook op voorbereid, denk alleen maar eens aan het punt veiligheid. Het belangrijkste bij zoiets is en blijft het uitdagende van de activiteit, het verleggen van je grenzen.

In dit verband herinner ik mij een opmerking van mijn beoordelaar i.v.m. een oversteek van een drie meter breed water. Hiertoe moest een zwaaischraag worden gebruikt, zo'n driepoot die staande in het water over en weer wordt getrokken. Ik had dat spel op papier gezet ervan uitgaande dat de sloot werd voorgesteld door twee evenwijdig gelegde touwen. Ik kreeg het cursusschrift terug met in de kantlijn de opmerking: "Heel leuk, maar hebben jullie geen echte sloot in de buurt" Kijk, en daar zit nu juist het verschil!

Dat tweede punt, van dat sociale niveau, daarmee bedoel ik het samenwerkingsverband. Hier zit nog steeds de grote kracht van Scouting. Baden Powell was een groot voorstander van het z.g. patrouillesysteem, dat wil zeggen een groepje jongens dat opereert onder leiding van een van hen en waarin de verantwoordelijkheden samen worden gedeeld. Het is werkelijk fantastisch om te zien tot welk een hoogte dit organisatorisch verband kan stijgen.

Kamperen

Voor het kamperen dicht bij huis werd natuurlijk volop gebruik gemaakt van het kampterrein te Doldersum. Vooral pionieren, boomhutten bouwen en slapen in primitieve onderkomens, gemaakt van takken en mos, waren favoriet. Ook de Districtswedstrijden werden daar gehouden. Eens kampeerde er een groep Fransen waar we een geintje mee uithaalden, De sfeer werd zo grimmig dat ze ons achterna hebben gezeten tot in onze eigen blokhut waar de vredespijp toen maar weer is gerookt.

Welpenkampen werden gehouden in kampeerboerderijen, die toen nog echte boerderijen waren. Enkele locaties: Terschelling, Spier en Zuidwolde. De Verkenners gingen ook enkele malen naar Terschelling, Ommen en Mook. Tijdens de op 24 april van dit jaar gehouden reünie werd hierover nog een prachtige anekdote verteld. Direct na aankomst op het kampterrein op de hoge Maasoever stortte Sander Kiers zich met de fiets naar beneden het grindpad af onder het uiten van de kreet:

“De jonge welp volgt de oude wolf!”, om vervolgens beneden tegen een gazen afrastering hardhandig tot staan te komen.

Voor de Verkenners is er ook een kamp in het buitenland geweest, in Duitsland in het Sauerland. Toentertijd een heel experiment. Hier was ook gelegenheid het afdalen langs een steile rotswand te beoefenen door middel van een dubbel om het lichaam geslagen touw.

Einde Blokhut

Ondertussen was de blokhut twintig jaar na de oprichting nog eens verbouwd. Timmerman Dekker uit Vledder maakte een opzetje en voerde het werk uit. De blokhut werd aan de achterzijde met twee meter uitgebreid, zodat er wat meer ruimte ontstond voor een keukentje en een vergrote zolder. Al een paar jaar eerder was er voorzien in een vaste elektriciteit aansluiting en water.

Na 1975 echter liep het niet meer zo goed met de padvinderij. Het eigen kampeerterrein was al verloren gegaan door de storm van 1973 en oudere leiding moest om verschillende redenen afhaken. Toen de groep niet meer draaide ontstond er een gevaarlijke situatie met betrekking tot de leegstaande blokhut. (brandstichting, inbraak enz.) Enkele ex-leiders uit Vledder hebben hem nog een paar jaar onder hun hoede genomen maar de Gemeente drong aan op afbraak, hetgeen geschiedde. Jammer, een gebouw met een geheel eigen stijl was niet meer

De reünie

Op 24 april j.l. is met groot succes een reünie gehouden. Een vijftigtal oud-padvinders en leidinggevendenden verzamelden zich nog eens rond de vlaggenmast op het zwembadterrein. En net als tijdens de eerste kampen werd de vlag gehesen onder de trompettonen van een tienjarige welp, een knappe prestatie. De groep uit Diever verleende hand en spandiensten en tevens de catering. Het was voor ieder wel even wennen aan de veranderde gezichten maar tijdens de rondgang langs de tentoonstelling kwam er zoveel los dat de band al spoedig geheel hersteld was. De dag eindigde met een nostalgisch kampvuur waar werd gezongen en het aloude Sint Joris verhaal werd verteld en uitgebeeld door de reünisten. Daarna was de G.A.van Swieten groep 2 officieel opgeheven.

Tot slot nog een enkele opmerking van een oud padvinder. Gevraagd naar de betekenis van de padvinderij voor zijn leven noemde hij vlot een paar interessante zaken. “Orde, netheid, knopen, ik heb er veel aan gehad, in het bijzonder in militaire dienst en als lid van de bedrijfsbrandweer. Ik heb mijn hele leven gekampeerd, eerst met vrienden en later met vrouw en kinderen. Die zijn ook zelf weer bij de padvinderij geweest. Heb je er wat aan gehad? Hierop zeg ik volmondig Ja!! “

En, gloort er nu nog een G.A.van Swieten III ?? Wie het weet mag het zeggen, maar er zijn tekenen